

Dokumentārā mantojuma iesaiste tūrismā

Sanita Resne, Vidzemes Augstskolas maģistrantūras studiju programmas "Tūrisma stratēģiskā vadība" studente
 Grigorijs Salnits, Vidzemes Augstskolas maģistrantūras studiju programmas "Tūrisma stratēģiskā vadība" students
 Liene Lāce, Vidzemes Augstskolas bakalaura studiju programmas "Tūrisma organizācija un vadība" absolvente

Pētījumu ietvars

Viens no tūrisma produktu veiksmīgas izveides pamatiem ir plašas zināšanas par to. Īpaši būtiski tas ir šobrīd, kad par galamērķiem un tūrisma piesaistes vietām digitālajā vidē un klātienē ir pieejams ļoti daudz informācijas. Uz tūrisma pakalpojuma sniedzējiem, tajā skaitā tūristu gidiem, ir palielinājies spiediens no apmeklētājiem, kuri vēlas saņemt unikālu un uz faktiem balstītu informāciju. Šādu informāciju var atrast Latvijas Nacionālās Bibliotēkas krājumā, kas ir nenovērtējams zināšanu avots tūrisma produktu veidotājiem, tajā skaitā arī tūristu gidiem.

Sanita Resne maģistra darbā "Dokumentārā mantojuma izmantošana kultūras tūrisma produktu izstrādē" pēta kā dokumentāro mantojumu izmantot jaunu kultūras tūrisma produktu izstrādē. Apskatot dokumentāro mantojumu kā vēstures liecību un iekļaujot jaunus kultūras tūrisma produktos, tas atklās iepriekš nezināmus kultūras vēstures slāņus un stāstus, tādējādi paplašinot sabiedrības izpratni par tās kultūras vēsturi un nacionālo identitāti.

Savukārt, Grigorijs Salnits maģistra darbā "Profesionālu tūristu gidu informācijas ieguves paradumu izvērtējums Latvijas Nacionālās Bibliotēkas pakalpojumu un krājuma kontekstā", pēta Latvijas profesionālo tūrisma gidu darbam nepieciešamās informācijas meklēšanas paradumus un izvērtē Latvijas Nacionālās bibliotēkas pieejamību un iespējas padarīt tās pakalpojumus pieejamākus sabiedrībai, īpaši fokusējoties uz tūristu gidiem kā vienu no Latvijas Nacionālās bibliotēkas mērķa grupām.

Lienes Lāces bakalaura darbā "Latviešu radošo ceļotāju 20.gs. 20. – 30. gadu ārzemju braucienu un jaunrades iekļaušana tūrisma nozarē" pētīti latviešu rakstnieku un mākslinieku ceļojumi starpkaru periodā un šo braucienu iespaidā tapušo radošo darbu iesaiste tūrisma nozarē.

Pētījumu mērķi

Izpētīt Latvijas profesionālo tūrisma gidu darbam nepieciešamās informācijas meklēšanas paradumus un izvērtēt Latvijas Nacionālās bibliotēkas pieejamību un iespējas padarīt tās pakalpojumus pieejamākus sabiedrībai, īpaši fokusējoties uz profesionāliem tūristu gidiem (students Grigorijs Salnits).

Izpētīt veiksmīgu kultūras tūrisma produktu veidošanas paradumus. Izpētīt kā dokumentāro mantojumu integrēt kultūras tūrisma produktu veidošanā. Sniegt rekomendācijas, kā dokumentāro mantojumu izplatīt tūrisma produktu izstrādātājiem (studente Sanita Resne).

Apkopot un izpētīt latviešu rakstnieku un mākslinieku 20.gs. 20. un 30. gadu ceļojumus pasaulē. Izstrādāt ieteikumus šo ceļojumu iespaidā radīto aprakstu, eseju, dzejoļu, gleznu un zīmējumu izmantošanai tūrisma nozarē, piedāvājot latviešu ceļotājiem uz šiem darbiem balstītas tūrisma produktu idejas (absolvente Liene Lāce).

Pētījumu uzdevumi

Izpētīt dokumentārā mantojuma izmantošanas iespējas tūrismā.

Pētīt kā uz dokumentārā mantojuma balstītu kultūras tūrisma produktu veidošana veicina kultūras vērtību saglabāšanu, ilgtspējīgu attīstību un ekonomisko un sociālo labklājību.

Izpētīt profesionālu tūristu gidu un Latvijas Nacionālās Bibliotēkas attiecības.

Izpētīt kā palielināt Latvijas Nacionālās Bibliotēkas pakalpojumu pievilcību, lai veicinātu tūrismā iesaistīto pušu motivāciju izmantot šos pakalpojumus.

Pētījumu metodes

Gadījumu studijas

01

Veiksmīgu kultūras tūrisma produktu gadījuma studijas.

Intervijas

02

Intervijas ar Latvijas Nacionālās bibliotēkas darbiniekiem. Padziļinātas intervijas ar tūrisma produktu veidotājiem.

Aptaujas

03

Profesionālu tūristu gidu un kultūras tūrisma produktu veidotāju anketēšana par paradumiem informācijas meklēšanā.

Literatūras pārskats

Pētījumi atklāj, ka dokumentārā mantojuma materiāli tiek saglabāti tā, lai tie būtu aizsargāti pret iznīcināšanu, lai pēc iespējas ilgāku laiku būtu iespējama to izmantošana. Pētījumos tika konstatēts, ka dokumentārais mantojums ir saglabāts, lai tam varētu piekļūt, un sabiedrībai tas ir svarīgs, jo dokumentārais mantojums veicina:

- cilvēku prieku un iedvesmu,
- kultūras vērtības,
- mācīšanās potenciālu,
- ekonomisko labklājību,
- sociālo taisnīgumu [1] [2] [3] [4].

Dokumentārajam mantojumam ir potenciāls tūrisma produktu attīstībā [1]. Tūrisms plaukst, kamēr mutvārdu vēsture mirst. Tāpēc ir ļoti svarīgi fiksēt to cilvēku atmiņas, pieredzi, liecības un pārdomas, kuri vēl ir dzīvi. Pretējā gadījumā šī informācija tiktu zaudēta nākamajai paaudzei. [5].

Pētnieki norāda, ka nav būtiski padarīt milzīgus kultūras mantojuma krājumus pieejamus digitāli un ar interneta starpniecību, ja tiem nepieklūst un tos neizmanto sabiedrība [4]. Daži pētnieki sasaista bibliotēku digitalizāciju ar tūrisma pieprasījumu, bet neizceļ gidus, kā atsevišķu patērētāju grupu [6]. Tādejādi ar bakalaura un maģistra darbu pētījumiem būs iespējams nodot dokumentāro mantojumu dažādām sabiedrības grupām, galvenokārt, tūrisma produktu veidotājiem un patērētājiem.

Pētījumos tiek akcentēta tūristu gida sociālā loma un pienākumu maiņa mūsdienu pasaulē. Ir arī norādīts uz gida personību, kā atslēgas faktoru veiksmīgā darbībā. Tas mūs pietuvina nepieciešamībai pievērst vairāk uzmanības šim jēdzienam – personība – un aizdomāties, ka krietni vairāk pievērsam uzmanību informācijas savākšanas formām, tehnikām un tehnoloģijām, bet mazāk potenciālā “vācēja” spējām to darbu veiksmīgi paveikt [7].

Pētījumu izaicinājumi

Pētījumā par profesionālu tūristu gidu informācijas ieguves paradumiem nepieciešamā informācija (tūristu gidu informācijas sagatavošanas paradumi) ir sensitīva. Tās apkopojums, rezultātu analīze un interpretācija var aizskart pētījuma dalībniekus.

Pētījumi paredz komunikācijas formāta ģenerēšanu. Piedāvājumā vajadzētu atrast līdzsvaru starp iesaistīto pušu (gidu, Latvijas Nacionālās bibliotēkas struktūras, tūrisma produktu veidotāju) tehniskām spējām, motivāciju un patieso lietderību.

Joprojām ir aktuāls jautājums - cik ērti bibliotēkas resursi ir pieejami bibliotēkas pakalpojumu lietotājiem, tajā skaitā tūristu gidiem un tūrisma produktu veidotājiem? Bibliotēkām, kuru darbs saistīts ar zinātni, šobrīd ir jauna misija - paplašināt digitālās bibliotēkas pakalpojumus, veicināt atvērtas pieejas attīstību, kā arī lietotāju apmācīšana šo instrumentu lietošanā. Vairāki avoti nav pieejami publiskai apskatei savas vēsturiskās vērtības dēļ, vai to izpratnei nepieciešamas specifiskas zināšanas (piemēram, latīņu, vai sena vācu valoda). Avotu daudzums arī ātri nogurdina nesagatavoto apmeklētāju [8].

Pētījumu rezultāti

Absolventes Lienes Lāces pētījuma rezultāti liecina, ka latviešu radošo ceļotāju pagātnes ceļojumu liecības, tostarp ceļojumu piezīmes, grāmatas, dzeja, gleznas un zīmējumi, glabā informāciju par tā laika dzīvi, tūrisma attīstību, piedzīvojumiem un pārdzīvojumiem ceļojot, ieteikumiem tūristiem, kā arī daudz vispārīgu, bet arī ļoti specifisku faktu un novērojumu par dažādām pasaules vietām un tautām.

Absolventes Lienes Lāces un topošajos maģistra darbu pētījumu rezultātos radīto informāciju ir iespējams iekļaut tūrisma nozarē dažādos veidos un izstrādāt jaunus piedāvājumus un produktus (piemēram, izstādes, ekskursiju maršruti, tūrisma ceļveži, stāstnieku pasākumi, mobilās spēles), kas spētu tūrisma produktus papildināt ar dokumentāro mantojumu un piesaistīt dažādas mērķauditorijas. Šāda satura tūrisma produkti un piedāvājumi kalpotu kā izglītojošs un iedvesmojošs informācijas avots, kas sniedz iespēju salīdzināt pagātni ar mūsdienām.

Izmantotie avoti

[1] Moteiro, G. C. (2016). What if Documentary Heritage Attracted Tourists? Thoughts on the Potential for Tourism of Historical Libraries and Archives. In *Tourism and History: World Heritage – Case Studies of Ibero-American Space* (pp. 568-584). Interdisciplinary Centre of Social Sciences – University of Minho (CICS.NOVA.UMinho).

[2] Nakano, R. (2018). A failure of global documentary heritage? UNESCO's 'memory of the world' and heritage dissonance in East Asia. *Contemporary Politics*, 481-496. doi:10.1080/13569775.2018.1482435

[3] Mkuwira, R. M. (2016). Preservation of documentary heritage in Malawi. *Journal of the South African Society of Archivists*, 1-11.

[4] Baker, K. (2013). Exploring cultural heritage in the context of museums, archives and libraries. *Information Literacy and Cultural Heritage*, 1-39. doi:https://doi.org/10.1016/B978-1-84334-720-0.50001-5

[5] Halamy, S., & Kibat, S. A. (2016). Reconnecting the Past Through Oral history. *Universiti Teknologi MARA Sarawak Sarawak Malaysia*. doi:Halamy, S., & Kibat, S. A. (2016). Reconnecting the Past Through Oral History: An Effort in Preserving Malaysians' Intangible Cul10.1007/978-981-10-1718-6_4

[6] Feroso, Ana M^a, Mateos Montserrat Beato, Mª Encarnación, Berjón Roberto (2015.). Open linked data and mobile devices as e-tourism tools. A practical approach to collaborative e-learning.

[7] A.Klepers, J.Smalinskis (2014). Tūristu gidus. Vietas pieredzējuma radīšana.

[8] L.Pretkalniņa, P.Paikens, N.Grūzītis (2012). Making historical Latvian texts more intelligible to contemporary readers.